

10. 8. 2023

Tóny Slezska

MARIUSZ WYCISK (Polsko)

Program:

JOHANN SEBASTIAN BACH

(1685–1750)

Toccatu, adagio a fuga C dur BWV 564
Chorálová předehra „Schmücke dich,
o liebe Seele“ BWV 654 / „Ozdo se,
duše má“

CAMILLE SAINT-SAËNS (1835–1921)

Fantazie č. 1 Es dur

MARCO ENRICO BOSSI (1861–1925)

Elevation op. 94 č. 1
Scherzo op. 49 č. 2

MARIAN SAWA (1937–2005)

Slezská fantazie na „Te Deum laudamus“
/”Bože, tebe chválíme“

LOUIS VIERNE (1870–1937)

Allegro
z 2. symfonie e moll op. 20

Nejmladší letošní interpret **Mariusz Wycisk** začal studovat ve svých osmi letech hru na akordeon na Základní hudební škole Stanisława Moniuszka v Ratiboři u T. Kwiatkowské. V roce 2012 tam získal 2. cenu ve Vojvodské akordeonové soutěži. V témže roce v Ratiboři navázal studiem hry na varhany ve třídě E. Włosek-Żurawiecké a pokračoval u ní na Střední hudební škole v Rybniku, kterou úspěšně zakončil v roce 2019. Už od roku 2014 obsazoval přední místa v mnoha varhanních soutěžích. Mimo jiné se stal vítězem Přeshraniční varhanní soutěže v Ratiboři, kde obdržel i cenu za nejlepší provedení skladby F. Nowowiejského. Významný úspěch zaznamenal v dubnu 2019 ziskem Grand Prix v celostátní varhanní soutěži v Centru uměleckého vzdělávání. Účastnil se interpretačních a improvizčních kurzů vedených významnými varhaníky z Polska i ze zahraničí. Vystupuje na koncertech v celém Polsku a je rovněž aktivním liturgickým varhaníkem. Starostou města Rybniku byl opakovaně oceněn titulem „Rybnická osobnost“. Za vynikající umělecké výkony obdržel několik stipendií, a to od maršálka Slezského vojvodství, od ministra kultury a v rámci programu „Mladé Polsko“. V říjnu 2022 získal 2. cenu v Mezinárodní varhanní soutěži Petra Ebena v Opavě. Nyní studuje pod vedením J. Gembalského a jeho asistenta D. Strządały na Hudební akademii Karola Szymanowského v Katovicích.

Johann Sebastian Bach napsal většinu svých varhanních skladeb během svého působení ve službách výmarského vévody Wilhelma Ernsta (1708–1717). Jestliže do té doby byl obklopen německou hudbou, na dvoře ve Výmaru se setkal také s hudbou italskou. Hned v prvním roce svého výmarského působení složil Bach varhanní *Toccatu, adagio a fugu C dur*. Toto jedinečné dílo se blíží italskému baroknímu koncertu členěnému na tři části tím, že je mezi obvyklou toccatou a fugou vložena pomalá část. *Adagio* činí dojem árie s prostým doprovodem, po níž následuje krátké *Grave* s chromatickými postupy, průtahy a disonancemi. Radostná *fuga* v trojdobém metru s tématem téměř houslovým se navrácí ke koncertantnímu stylu toccaty a obsahuje volné, brilantní epizody a virtuosní kadenci v závěru.

V rukopisné sbírce *Osmnácti lipských chorálů různých druhů* je i často hraná skladba *Schmücke dich, o liebe Seele*. Je to bohatě kolorovaná melodie nad krátkejícím basem, o čtyřech hlasech s chorálem v sopránů, přičemž styl zdobení poukazuje na francouzské vlivy.

Camille Saint-Saëns vystupoval jako varhaník, ale i pianista, dirigent a také psal kritiky. V letech 1882 a 1886 se představil v Praze jako klavírista a dirigent, složil tu svou nejslavnější skladbu cyklus *Karneval zvířat* a setkal se i s B. Smetanou a A. Dvořákem. Patří mezi velmi plodné skladatele, ostatně se dožil vysokého věku 86 let. V útlém věku byl pokládán za zázračné dítě, záhy jako klavírista koncertoval veřejně. Jako třináctiletý nastoupil na Pařížskou konzervatoř, kde studoval hru na varhany a kompozici. Pak působil jako varhaník v pařížských kostelích sv. Mederika a dvacet let u sv. Maří Magdaleny (1857–1877). Jako dvaadvacetiletý napsal k inauguraci nových varhan u sv. Mederika *Fantazii č. 1 Es dur*. Byla první skladbou, která mu vyšla tiskem.

Italští skladatelé vždy věnovali pozornost opeře, jednou z výjimek byl **Marco Enrico Bossi**. Pocházel z varhanické rodiny a absolvoval milánskou konzervatoř. Roku 1881 se stal varhaníkem katedrály v Comu, roku 1890 nastoupil jako varhanní pedagog na neapolskou konzervatoř. Pak následovala další pedagogická místa na konzervatořích v Benátkách, Boloni a nakonec v Římě. Byl vynikajícím koncertním varhaníkem, vystupoval po Evropě a v USA, odkud při návratu na lodi zemřel. *Pozdvihování* je drobnou rozjímavou skladbou určenou k ústřednímu úkonu mše. Bossiho nejhra-

nější skladbou je efektní *Scherzo*, tradičně třídílná skladba s vloženým kontrastním středním dílem.

Marian Sawa byl činný jako skladatel, varhaník, improvizátor, muzikolog a pedagog. Na Hudební akademii Fryderika Chopina ve Varšavě vystudoval hru na varhany a kompozici, potom vyučoval na několika varšavských školách. Koncertoval jako sólista a doprovoděč v Polsku i zahraničí. Jako skladatel byl velice plodný, vytvořil více než 1 000 skladeb. Těžiště jeho bohaté tvorby představují často hrané skladby pro varhany, kterých napsal dvě stovky. Sawův hudební jazyk kombinuje historické tradice s moderním stylem. *Slezská fantazie na „Te Deum laudamus“* (2004) zpracovává gregoriánský nápěv hymnu, který je podle tradice připisován milánskému biskupu sv. Ambrožovi při křtu sv. Augustina.

Jedním ze slavných francouzských varhaníků konce 19. století a prvních desetiletí 20. století byl **Louis Vierne**. Projevoval výjimečný talent od útlého věku, ale byl od narození téměř slepý. Přesto díky lásce k varhanám tento handicap překonal a studoval na Pařížské konzervatoři ve třídě C. Francka. Roku 1900 se stal varhaníkem v pařížské katedrále Notre Dame, v níž po sedmatřiceti letech zemřel přímo u varhan. *Druhou symfonii* (1902) věnoval Vierne významnému varhanáři Charlesi Mutinovi. Vážné a rozhodné *Allegro* má výrazně tvarované téma, které nejprve zazní v manuálu, pak v pedálu a které je vystřídáno klidnější plochou.